

Professionaliteit, Forensische Geneeskunde en Mensenrechten

Dr. Joost J den Otter arts M&G epidemioloog Johannes Wier stichting voor mensenrechten en gezondheidszorg / PBG Bavo Europoort Kinder & jeugd psychiatrie

In deze voordracht zal aandacht worden besteed aan de links tussen forensische geneeskunde, mensenrechten en professionaliteit. De grondlegger van de Nederlandse forensische geneeskunde, naar wie deze lezingencyclus genoemd is, was uitgesproken voor een professionele aanpak van het vak én voorvechter van mensenrechten. Daarbij schuwde hij indien nodig de confrontatie met de gevestigde orde niet. In deze lezing zal kritisch gekeken worden of dé forensisch geneeskundige als professional de toets der kritiek op het gebied van de mensenrechten kan doorstaan. De forensische praktijk zal onder meer worden getoetst aan de hand van mensenrechtenverdragen die Nederland ratificeerde. In mensenrechtenverdragen, zoals de universele verklaring voor de rechten van de mens leest artikel vijf: "*Niemand zal worden onderworpen aan marteling of andere wrede, onmenselijke of vernederende bestraffing of behandeling*". Ook in het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten waar in artikel 12 het recht op de hoogst haalbare gezondheid wordt beschreven, worden verplichtingen die de Staat dient te respecteren, beschermen én waar te maken beschreven. De forensisch geneeskundige werkt vaak op het snijvlak als dienaar van de overheid bij het onderzoek van of aan een verdachte én als arts voor de patiënt. Niet altijd is die rolverdeling even helder, niet voor de onderzochte en evenmin voor de arts-onderzoeker op de werkvloer, zeker als het uitoefenen van de forensische geneeskunde een deeltaak is. Zo kan er spanning optreden in de driehoeksrelatie tussen de professional, de organisatie waarbinnen hij/zij werkt en de opdrachtgever. Hoe blijft de forensisch geneeskundige in tijden waar de overheid beleid invoert waarbij mensenrechten in het gedrang kunnen komen ook trouw aan Hippocrates? Dient een forensisch geneeskundige te handelen bij de juridische aanpak van meisjesbesnijdenis? Welke rol kan en wil de arts spelen bij de 'fit to' verklaringen van vreemdelingen. Bij deze zaken spelen dubbele loyaliteiten een grote rol. Professionaliteit én onafhankelijkheid zijn juist dan van essentieel belang. Immers, om mensenrechtenschendingen te voorkomen dient men de dienst-uit-makers te durven tegenspreken en ook aan kritisch zelf onderzoek te doen.

Literatuur

Cohen B.A.J., Holtslag H., Smitshuizen R.Ph., Tenhaeff A.G., Waal L.P. de (red.) *Forensische geneeskunde: raakvlakken tussen geneeskunst, gezondheidszorg en recht*. Van Gorcum, 2004

Brink van den G, Jansen Th & Pessers D. (red.): *Beroepszeer. Waarom Nederland niet goed werkt*. Boom; 330 pagina's; € 24,50.

De universele verklaring voor de rechten van de mens. The Office of the High Commissioner for Human Rights Geneva, Switzerland 1948 (<http://www.unhchr.ch/udhr/lang/dut.htm> geraadpleegd 1-11-08)

Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten. The Office of the High Commissioner for Human Rights Geneva, Switzerland 1966 (<http://www2.ohchr.org/english/law/cescr.htm> geraadpleegd 1-11-08)

PHR and University of Cape Town Health Sciences Faculty. *Dual loyalty and human rights*. Boston: PHR, 2003.